

SOBRE L'OBJECCIÓ DE CONSCIÈNCIA
Document de posició del COMB

Barcelona, juny de 2010

SOBRE L'OBJECCIÓ DE CONSCIÈNCIA

Document de posició del COMB

La promulgació de la *Llei Orgànica 2/2010 de 3 de març, de salut sexual i reproductiva i de la interrupció voluntària de la gestació*, en el seu article 19.2, reconeix el dret a exercir l'objecció de consciència dels professionals sanitaris directament implicats en la realització de la interrupció voluntària de la gestació. En el preàmbul II de la esmentada llei es recull que el dret a l'objecció de consciència en l'anterior supòsit, serà articulat amb un desenvolupament futur de la llei. Aquesta és la primera iniciativa a la legislació espanyola per regular l'objecció de consciència dels professionals sanitaris.

La naturalesa jurídica constitucional de l'objecció de consciència dimana del dret fonamental que reconeix l'article 16 de la Constitució Espanyola (CE); l'apartat 16.1 garanteix l'expressió de la llibertat ideològica, religiosa i de culte de les persones. L'apartat 16.2 de la CE es refereix a que ningú podrà ser obligat a declarar sobre la seva ideologia, religió o creences. Així, el dret a l'objecció de consciència pot ser exigít encara que no hi hagi una regulació legal expressa, ja que el mateix "*forma part del contingut del dret fonamental a la llibertat ideològica i religiosa reconegut a l'art. 16.1 CE*", essent directament aplicable en matèria de drets fonamentals, segons la Sentència del Tribunal Constitucional 53/1985, sobre la Llei de despenalització de l'avortament de 1983.

El dret a la llibertat de pensament i la llibertat religiosa eximeixen al ciutadà, que al·lega conviccions morals i ideològiques personals, d'acomplir un servei o un acte que són obligatoris segons l'ordenament jurídic.

En els centres assistencials de finançament públic es pot plantejar el dilema entre dos drets, el dret a la protecció de la salut (art 43 CE) i a rebre les prestacions incloses en la cartera de serveis i el dret a la llibertat de consciència dels professionals sanitaris (art 16 CE).

La Llei pretén dirimir aquest conflicte en el cas de la interrupció de la gestació, però amb la indeterminació pròpia i la dificultat de regular un dret que neix de les conviccions personals, i per tant, pertany a l'àmbit de la intimitat i la llibertat individual.

El dret a l'objecció de consciència es justifica com l'exempció d'un deure legal, entès com un dret a no veure's obligat a realitzar certes activitats contràries a les pròpies conviccions.

Tanmateix, la simple invocació a la pròpia consciència no és suficient per a eximir dels deures professionals. En conseqüència, el simple recurs a la pròpia consciència no és suficient per a eludir el compliment de les normes legals. Per això, es fa necessari definir un equilibri harmònic entre l'exigència de la norma objectiva i la consciència individual.

L'objecció de consciència sanitària planteja un conflicte constitucional en l'àmbit de la interrupció voluntària de la gestació. D'una banda la llibertat de consciència i el dret a no ser discriminat per raons ideològiques i d'altra el dret a la llibertat d'empresa (art 38 de la CE) en la seva basant d'exercici responsable de la gestió i direcció del centre assistencial. Per aconseguir una concordança pràctica de tots els interessos constitucionals, el responsable del centre sanitari ha d'adaptar-se a la posició de l'objector, oferint alternatives ocupacionals i mai discriminant per l'exercici del dret a l'objecció de consciència.

El Codi de Deontologia del Consell de Col·legis de Metges de Catalunya reconeix el dret a l'objecció de consciència en la norma 6, que diu que cap metge no podrà ésser ni discriminat

ni rebutjat, quan per fidelitat a la seva consciència, es negui a emprar o empri una determinada terapèutica o mitjà de diagnòstic.

És en aquest context que el Col·legi Oficial de Metges de Barcelona fa públiques aquestes consideracions.

1. **L'objecció de consciència en l'àmbit sanitari, és la negativa motivada en consciència, a prestar col·laboració o realitzar una intervenció sanitària que per norma s'està obligat. La motivació en consciència pot procedir de raons religioses, però també per raons ideològiques o morals.**
2. **Els motius per no portar a terme la intervenció han de ser coherents amb les conviccions ètiques, morals i ideològiques de qui fa l'objecció. En aquest sentit cal diferenciar l'objecció de consciència de l'objecció per motius professionals, laborals o tècnics.**
3. **Per la naturalesa íntima de l'arrel de l'objecció, aquesta només es pot exercir a títol individual.**
4. **No es pot utilitzar l'objecció de consciència per imposar un tractament en contra de la voluntat del pacient ja que suposaria la vulneració del dret a l'autonomia personal. L'objecció dels metges és a actuar, a intervenir, per tant, suposa deixar de fer alguna cosa, que no és el mateix que voler imposar-la.**
5. **Els professionals que de manera prudent i raonada, exerceixen el seu dret a rebutjar portar a terme una intervenció o acció terapèutica, perquè consideren que les limitacions imposades pel pacient representen un risc no assumible, tampoc s'han d'acollir a l'objecció de consciència.**
6. **L'objecció, ho és, a portar a la pràctica una intervenció concreta, per tant, és específica i previsible i ha de ser comunicada als responsables del centre, garantint la confidencialitat i amb antelació per no causar una demora en l'assistència, ni cap perjudici al pacient.**
7. **L'objecció no eximeix de cap manera, del deure d'assistència en el procés previ i posterior a la intervenció que és motiu de l'objecció.**
8. **L'objecció de consciència del professional sanitari mai podrà ser motiu de discriminació professional, laboral ni social de qui l'exerceix.**
9. **Els directius dels centres assistencials han de vetllar per fer compatible l'assistència als ciutadans amb l'exercici de l'objecció de consciència dels professionals sanitaris.**
10. **El Col·legi Oficial de Metges de Barcelona s'ofereix com a instància de mediació per dirimir, amb confidencialitat i respectant l'opinió dels Comitès d'Ètica Assistencial de cada centre, els possibles conflictes derivats de l'exercici de l'objecció de consciència dels metges. Amb aquesta finalitat es crea una comissió específica.**